

ינואר 2005 • גיליון מס' 11

פאָנאָ

עיתון מרכז שניידר לרפואת ילדים מקבוצת שירותי בריאות כללית

במרכז שניידר - בית החולים המבצע את רובן המוחלט של השתלות איברים לילדים בישראל - העניקו עד כה חיים

חיים חדשים לשלושה אחים

חדשים לכ-200 ילדים, שהיו מחוברים לדיאליזה או שהיו במצב קריטי עקב מחלות כבד קשות. שלושה מהם הם האחים חסאן, מוחמד וטאובה (בתמונה, משמאל לימין) שעברו השתלות כבד מוצלחות בזה אחר זה. את הדרמה המשפחתית הזאת אפשר לסכם במשפט אחד: חיים חדשים למשפחה שלמה. על מערך השתלות הכבד והכליה קיראו בעמ' 12-13

ועוד בגיליון זה

צוות האחזקה:
תמיד בהיכון
עמ' 11

זריקת מרץ
לטיפול נמרץ
עמ' 7

כל הכבוד
למצטיינים
עמ' 16

מערך הסיעוד
מציג - ובגדול
עמ' 15

חברים יקרים,

מרכז שניידר לרפואת ילדים נכנס לשנת 2005 עם הרבה תקווה. אופטימיות אינה מצרך נדיר במקומותינו - כמי שמטפלים בילדים, היא מהווה "דלק" עבור כלנו. אבל כאן הכוונה איננה תקווה להחלמה ולבריאות, אלא תקווה להמשך פיתוח וצמיחה של בית החולים היקר שלנו, גם בשנים הבאות. לא אחדש אם אספר לכם, שאנו מתמודדים

בתנאי שוק מורכבים ותחת אילוץ תקציבי קשה, שלא פעם מאיים על יכולתנו לחתור בכל הכוח למצוינות. לקראת סוף שנת 2004, יש בפינו בשורה. ההנהלה הראשית של שירותי בריאות כללית, ובראשה המנכ"ל זאב וורמברנד, אימצה את התוכנית האסטרטגית שגובשה כאן במרכז שניידר על ידי צוות בכיר, לאורך חודשים רבים של עבודה מאומצת. על ההישג הזה, שפותח בפנינו אפשרויות חדשות לעתיד, מגיעה טפיחה על השכם לצוות האסטרטגיה. תודה לד"ר שליט שסייע בבניית התפיסה האסטרטגית, לאיתן שלי"ר שהוביל את המהלך ולהנהלת בית החולים - ולא רק להם. כולכם, בכל שדרות העבודה במרכז שניידר, התגייסתם השנה לטובת תהליכי ההתייעלות בכל הכוח והרצון, ואיפשרתם לנו להציג בפני הנהלת הכללית תמונת אמת של בית חולים יעיל ומתייעל ושל מוסד מצוין ומשתפר, ששווה להשקיע בו. על כך, אני מבקש להודות לכולכם ולחזק את ידיכם, שלכם,

פרופ' מרק מימוני, מנהל מרכז שניידר

הגיליון החדש של "פאזל", ה-11 במספר, מקדיש מקום נרחב לאחד הנושאים הדרמטיים ביותר בבית החולים: השתלות האיברים. זהו תחום המשלב מצוינות רפואית ממדרגה ראשונה יחד עם דרמה אנושית גדולה הכורכת יחדיו, בקשר בל ינתק, חיים ומוות, כאב וחמלה, התעלות אנושית ויכולת נתינה ללא סייג... וגם, לא מעט מזל. כמו בכל פאזל ראוי לשמו, גם בגיליון זה תמצאו תצפיה של נושאים, פנים ויבטים של פעילות מרכז שניידר - מסיפורו של צוות האחזקה העושה מלאכה חשובה מאחורי הקלעים, דרך סיפורם של מצטייני בית החולים, הצצה אל "מאחורי הקלעים" של האסטרטגיה החדשה, ועד למהפך הדיגיטלי ביחידת ההדמיה. אנו שמחים להציג בפניכם מדור חדש שנולד בגיליון זה - "שניידר על הצג" - שבו נרכז מדי פעם את החידושים הקשורים במערכות מידע, מחשוב ואינטרנט במסגרת רפואת הילדים. והפעם, סקירה על מערכת המחשוב החדשה ששינתה את פני היחידה לטיפול נמרץ. אנו מקווים שתיהנו מהגיליון, וכמו תמיד - נשמח לקבל את תגובותיכם והערותיכם.

המערכת

ישיבות החטיבה: תנו להן שם חדש!

זו כבר מסורת: מדי יום ה' בצהריים (בשעות 13:30-15:00) מתקיימות ישיבות חטיבתיות במרכז שניידר. אלו הן ישיבות אקדמיות, שיעודו בשנים האחרונות בעיקר לרופאי ילדים. לאחרונה הורחבו תחומי ההרצאות, ומעתה הישיבות פונות לכלל מקצועות הרפואה והפרא-רפואה הנושקים לרפואת ילדים. נושאי ההרצאות מגוונים,

הן מתוך הידע הקיים בבית החולים והן מחוצה לו. ועכשיו: אנו מחפשים שם חדש ומזמין יותר ל"ישיבה חטיבתית". יש

לכם רעיון? נשמח לשמוע! את הרעיונות שלכם, כמו גם הצעות לנושאים מעניינים להרצאות, אתם מוזמנים לשלוח אל efrathr@clalit.org.il

תערוכה רבת פנים

"פנים מול פנים" - תערוכת פרויקט המסכות של הילדים המאושפזים בשניידר, נחנכה ב-28 באוקטובר במרכז סוזן דלל במעמד פרופ' מרק מימוני, מנהל מרכז שניידר, גיורא עופר, מנכ"ל בנק דיסקונט שפרס חסותו על האירוע, ואורחים רבים נוספים. התערוכה המרהיבה הציגה את עבודות הילדים שנעשו בהדרכת צוות המערך החינוכי, במסגרת

פרויקט שנתי בנושא "מסכות". המסכות סייעו לילדים לבטא את עולמם הפנימי והחיצוני באמצעות תהליך עבודה יצירתי שאיפשר לכל ילד לבטא את אישיותו, רגשותיו וחוויותיו. ביצירת המסכות השתמשו הילדים בחומרים שונים, כגון רפיה, שעם, נוצות, חרוזים - וגם בחומרים לא-שגרתיים הלקוחים מתוך מציאות בית החולים, כמו קפסולות ותחבושות גבס. התוצאה לא רק יפהפיה ומרגשת, אלא גם עשירה ברבדים ורבת פנים... ממש כמו המסכות (ראו שער אחורי). תודה לידידות מרכז שניידר מיני קופילוב, אתי פרופר, מיכל פורר וקולט ליינמן, ובראשן גב' קלוד ברייטמן, שתרמו מזמן להצלחת האירוע.

כתובת המערכת:

מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
רח' קפלן 14, פתח תקוה 49202
טל' 03-9253208
פקס 03-9253901
rshaked@clalit.org.il
www.schneider.org.il

עורכת ומפיקה: ריבה שקד

מערכת: פרופ' שי אשכנזי, ד"ר אפרת ברוך-הרלב, זיוה כספי, רונית ספיבק, גלית בר-מור, רבקה גרוס, לאה וייסמן, משכית שוחט, פידא פארס-באדר, נועה גל

מזכירת המערכת: אפרת עוזרי

כתיבה, עריכה ועיצוב: שריג רעיונות

מודעות: מתן טלמרקטינג ופרייטיקים 03-9153303

עיתון מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
ינואר 2005 • גיליון מס' 11

קיבלו את החיים במתנה

מרתון השתלות איברים, שבוצע במרכז שניידר בתקופת החגים, העניק לכמה ילדים חולים מאוד סיכוי טוב לחיים נורמליים

ישראלי: הוא מושגל הלב הצעיר ביותר בארץ. מייד בהמשך נערך מרכז שניידר להשתלה נוספת מאותו תורם. הכבד הושגל בפעוטה כבת שנתיים, שגם היא מחלימה יפה. כעבור פחות משבוע התבצע שלוש השתלות נוספות בשניידר, כאשר תרומת כבד ושתי כליות סייעו להצלת חייהם של שלושה ילדים חולים מאוד. הסיפור של מושיקו ואריק עשה אומנם כותרות בגלל הנסיבות המיוחדות - אך סדרת השתלות האיברים, שנוהלה בתוך שבוע ימים, מאפיינת היטב את הסטנדרטים הגבוהים של מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל.

<<< עוד על יחידת ההשתלות - ראו בכתבה המרכזית, עמ' 12-13

לחיים נורמליים היתה השתלה נוספת. באופן מפתיע ביותר הופיע אריק סווים, אמריקני בן 38 ממריסוויל, קנזס - והציע לתרום כליה למושיקו, ילד שלא פגש בו מעולם. הקשר עם סווים נוצר בעזרת HODS, ארגון תרומות יהודי אמריקני. אריק ומושיקו נקשרו לכל חייהם בעקבות ההשתלה. לפני שחזר אריק לארה"ב אמר: "עכשיו אנחנו מחוברים יחד. היום אני מבין מה אשתי הרגישה כשילדה את שני ילדינו". בערב יום כיפור נקרא הצוות הרב-מקצועי של שניידר ל-11 שעות של השתלת כבד בתינוקת בת שבעה חודשים, ג'נוה ממגדל כרום, שהיתה במצב קריטי. פרופ' איתן מור, מנהל מחלקת ההשתלות, סיפר כי מדובר בניתוח השתלה בתינוקת הצעירה ביותר שבוצע עד כה בבית החולים. "כיוון שמצבה הלך והתדרדר, תכננו להכין את האם לתרומת אונת כבד. התרומה הזאת הגיעה בדיוק בזמן". כעבור פחות משני לילות, דרמה נוספת: משפחה שבנה נפטר מדימום במוח, הסכימה לתרום את איבריו. שתי השתלות התבצעו בשניידר באותו ערב, בזו אחר זו: לב הושגל בזימד, פעוט בדווי בן שלוש וחצי, שנולד עם פגם חמור בשריר הלב והיה בסכנת מוות ממשית. ההחלמה של זימד מדהימה: בתוך זמן קצר הוא כבר נראה רץ ממקום למקום במחלקה. גם השתלת הלב של זימד קבעה שיא

תרומת איברים היא ללא כל ספק המתנה הגדולה ביותר שניתן להעניק לילד חולה. במהלך השבוע של ראש השנה תשס"ה התרחשה סדרה מרשימה של השתלות איברים דרמטיות בשניידר. חלקן היה כרוך בהחלטות אמיצות שנעשו ברגעים נוראים, כאשר המשפחות הסכימו לתרום את איברי יקיריהן; אחרות נעשו כמחווות הומניות ומתוך אהבה. כמה וכמה ילדים, שהיו במצב קריטי, יוכלו עכשיו לקוות לעתיד בריא יותר. מושיקו שרון, ילד בן 10 ממושב הודיה, סבל מאי ספיקת כליות כרונית מאז לידתו. במהלך שמונה שנות הטיפול במרכז שניידר עבר 18 ניתוחים, כולל השתלת כליה שגופו דחה לאחר מספר שנים. תקוותו היחידה

אריק (מימין) תרם כליה למושיקו

מהפגייה אל מסלול הדוגמנות: ביקור שכולו אור

מפגה לדוגמנית. אור עם ד"ר נאור

תמונה חדשה של הילדה, אבל כשאור הגיעה בעצמה, על 22 הק"ג שלה, ועם "קריירה" של דוגמנית צעירה, הצוות לא ידע את נפשו מרוב שמחה. "מול עינינו גדלה ילדה יפהפיה, גבוהה וחיונית, פשוט מושלמת", אומרת פרופ' לאה סירוטה, מנהלת מחלקת הפגים, "כשאור ואמה באות למחלקה, הורים של הפגים המאושפזים שואבים מהן המון כוח". מיקה, אמה של אור, אומרת: "בלי הרופאים היא לא היתה שורדת. חשוב לי לבוא, להודות - ולתת תקווה לאחרים".

כשאור לוי בת השש מפתח-תקוה הגיעה לבקר בפגייה של שניידר, והראתה לצוות קטלוג לבגדי ילדים שבו היא מופיעה, היא פשוט "עשתה את היום" לד"ר נאור, לפרופ' סירוטה ולכל הצוות במחלקה. לפני שש שנים שכבה אור באינקובטור, מחוברת להמון צינורות, כשנקודת הפתיחה שלה לחיים לא פשוטה: משקל של 750 גרם בסך הכל. כעבור שלושה חודשים השתחררה אור במשקל 2 ק"ג. אמה, מיקה, דאגה להופיע מאז במחלקה בכל יום הולדת של אור ולהראות

שניידר למען הקהילה

<<< מחלקת הביטחון למען ילדי פתח-תקוה

במרכז שניידר חושבים על הילדים - ולא רק על אלו המגיעים אל בית החולים. ביום הראשון של שנת הלימודים נרתמו אנשי מחלקת הביטחון של מרכז שניידר לעזרה לקהילה, ותחת פיקודה של משטרת פתח-תקוה סייעו בחיך וביעילות לאבטחת מעברי החציה לתלמידים.

<<< נותנים כתף למרכז השיקום העירוני

מרכז שניידר משתף פעולה עם מרכז השיקום בפתח-תקוה, בפרויקט שכולו על טהרת ההתנדבות. דוידה שלטי, מנהלת המחלקה לרישום ומידע רפואי, סייעה לאחרונה בארגון קורס ללימוד מזכירות רפואית למטופלי מרכז השיקום, העוסק בשילוב אנשים בעלי נכות ומוגבלות בעולם העבודה. אור פוקס תעביר את לימוד המקצוע בחלק העיוני, ועפרה ארן, מנהלת השירות הסוציאלי, שותפה לתהליך ותיתן מספר הרצאות. בתום הקורס יבוצע סטאז' - התנסות מעשית בין כתלי מרכז שניידר.

שאו ברכה

ד"ר בתיה שטרק, מנהלת היחידה לממאיריות המטולוגיות במערך ההמטו-אונקולוגי, מונתה כפרופסור חבר קליני בביה"ס לרפואה של אוניברסיטת תל אביב. פרופ' שטרק מרכזת מזה שני עשורים את הפרוטוקול הארצי בלויקמיה. בעקבות פעילותה בשטח זה, כל הילדים חולי הלויקמיה הלימפטית בארץ מקבלים טיפול אחיד. בכך, רמת הטיפול עלתה בצורה משמעותית וכך גם תוצאותיו. פרופ' שטרק חברה כיום בוועדת ההיגוי של הפרוטוקול הבינלאומי (BFM) לטיפול בלויקמיה, פיתחה בארץ בשיתוף עם ד"ר סמדר אביגד את המערכת למעקב אחר שרידי מחלה שאריתית בשיטות מולקולריות, ולזכותה נזקפים הישגים רבים בפיתוח המעבדה הציטוגנטית של ממאיריות. צוות המערך ההמטו-אונקולוגי כולו גאה בהישגיה של פרופ' שטרק ומברך אותה על המינוי.

נר'אח זייד, אח אחראי ביחידה לטיפול נמרץ בשניידר, מונה ליו"ר ועדת טיפול נמרץ פית"י (פגים, ילודים, תינוקות, ילדים) מטעם משרד הבריאות, המהווה גוף מייצג לאחות הארצית הראשית (ראו "פעמת הלב" בעמ' 15).

...ומה במחוז

בדן-פ"ת נלחמים באלימות במשפחה

הקמת ועדה מחוזית למניעת אלימות במשפחה, במחוז דן-פתח תקוה של שירותי בריאות כללית, הביאה לעלייה בולטת במספר הדיווחים לגבי אלימות במשפחה - זאת בעקבות שיפור במודעות צוותי המרפאות הראשוניות בקהילה וישום הידע שנרכש בזיהוי ואיתור נפגעי אלימות. מסקנה זו עולה מסקר שנערך על ידי צוות הוועדה המחוזית בראשותו של ד"ר עקיבא פרדקין, מנהל מרכז בריאות הילד של הכללית באור יהודה. הסקר בוצע בשיתופם של דגנית אדן, עובדת סוציאלית מחוזית ראשית, וצוות נוסף מהשירות הסוציאלי והסיעודי במחוז - והוצג בכנס ארצי לוועדות אלימות במשפחה במערכת הבריאות, לציון היום הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים.

למערכת הבריאות, ובראשה צוותי המרפאות הראשוניות, שמור תפקיד מרכזי במניעת האלימות במשפחה - ובעיקר בזיהוי, איתור ודיווח של נפגעי אלימות. הוועדה המחוזית שהוקמה על ידי ד"ר עקיבא פרדקין ודגנית אדן, ארגנה כנסים מקצועיים לכל

אנשי הצוות במרפאות השונות והפיקה תיקי עבודה לכל מרפאה, הכוללים מידע ועזרים לאיתור והדרכה של נפגעי אלימות. כן הוקם פורום "נאמני אלימות", הכולל נציגים מתנדבים מכל מרפאה. בראשות טל

שרבו, עובדת סוציאלית מומחית בתחום, הועברו לכל הנאמנים סדנאות הדרכה ותרגילי סימולציה, המסייעים להם למלא תפקידי הדרכה ויעוץ במרפאות לזיהוי ומניעת אלימות במשפחה. בנוסף הועברה סדנה לצוות אחיות בריאות הציבור, העובדות במרכזי בריאות האישה ובטיפת חלב, והופעל "קו חם" לצוותי המרפאות. הגידול המתמשך שנרשם במספר הדיווחים, מאז הקמת הוועדה בשנת 2000, מעיד על תוצאות הפעילות: הגידול הזה, מסתבר, נובע בעיקר מעלייה במודעות של צוותי המרפאה הראשונית בקהילה ומיישום הידע שנרכש בזיהוי ואיתור נפגעי אלימות במשפחה.

בית חולים חמישה כוכבים

זו כבר מסורת: מרכז שניידר זכה פעם נוספת ב"5 כוכבי יופי" בתחרות בית חולים יפה בישראל יפה, המאורגנת על ידי המועצה לא"י יפה. השר דני נוה והגב' אורה הרצוג (בתמונה) העניקו את התעודה לאיתן שליפר, המנהל האדמיניסטרטיבי של מרכז שניידר.

קצר ולעניין

ביקור חולים בסוף הרמדאן

אחת ממצוות עיד אל פיטר, החג המסיים את חודש הרמדאן, היא ביקור חולים. לרגל החג הגיעו למרכז שניידר ילדי כיתת ה'ו' מגלג'וליה, בלויי הצוות החינוכי, כדי לאחל החלמה מהירה ולחלק מתנות. הילדים המאושפזים, יהודים כערבים, התרגשו מאוד מהמחווה.

טיול שעושה להרגיש טוב

14 נערים ונערות, המטופלים במרכז שניידר, יצאו לטיול של יומיים באילת בזכות תרומתו של ארגון לב מלכה, המגיש סיוע לילדים חולים ומשפחותיהם. הילדים נהנו מטיול ג'יפים, מביקור במצפה התת-ימי ובריף הדולפינים ומבילוי בבריכת מלון סאנרייז, שבו התארחו.

הקרס הגיע לבית החולים

לכבוד החזרה ללימודים בתחילת חודש ספטמבר, הזמינה עמותת "ילדים שלנו" למרכז שניידר את קרקס מונטה קרלו. הקרקס, שהופיע באותם ימים בפתח-תקוה, שימח את הילדים המאושפזים במופעי לוליינות, ליצנים, אקרובטים ועוד, שהעלו חיוך על פני כולם.

תחרות ציורים למען השלום

במסגרת תחרות ציור בנושא פוסטר השלום, שנערכה מטעם ארגון הליונס הבינלאומי, נשלחו שני ציורים של ילדים שאושפזו במרכז שניידר והודרכו על ידי תרפיסטית באמנות המצוות החינוכי. אחד הציורים נבחר לעלות לתחרות הארצית. אנו גאים בכל הילדים שהשתתפו!

לומדים קרימינולוגיה במרכז שניידר

בתחילת נובמבר נערך במרכז שניידר טקס מרגש שציין את סיומו של החוג לקרימינולוגיה - פעילות יוצאת דופן שהתקיימה השנה במחלקת אשפוז ד' בשיתוף משטרת ישראל. בני הנוער המאושפזים במחלקה נהנו מארבעה חודשים מרתקים שבמהלכם הם התוודעו לעבודת המשטרה בנושאים כמו אלימות, תנועה ותאונות, סמים, חוקי נוער, בילוש ומודיעין, חבלה, מז"פ ועוד. התוכנית שלוותה בהדגמות, סרטים וסיוורים, שולבה במסגרת פעילות המרכז החינוכי במחלקה ותוכננה בשיתוף פעולה מלא עם רס"ב מוטי לב ממשטרת פתח-תקוה ועם צוות המרכז החינוכי.

יום עיון בנושא השתלות כבד בילדים

אחד הנושאים המורכבים ביותר ברפואת ילדים שלישונית הוא נושא ההשתלות, המחייב לא רק מצוינות רפואית ושיתוף פעולה רב-מקצועי אלא התייחסות להיבטים פסיכולוגיים, רגשיים ומשפחתיים. ביוזמת הסיעוד ואחות אחראית ילדים ג', רחלי גבע, ערך לאחרונה מרכז שניידר יום עיון שעסק ביישומיה של הגישה המציבה במרכז את בריאותם ורווחתם של הילד המושתל ומשפחתו. בין הנושאים שעלו לדיון: טכניקות חדשות בהשתלות כבד בתינוקות, רפואה מונעת, החיים במחלקה מנקודת מבטם של ההורים, החיים לפני ואחרי ההשתלה ועוד. הוועדה המארגנת של הכנס כללה צוות ממחלקת ילדים ג' - מנהל המחלקה פרופ' יעקב אמיר, רחלי גבע, סגניתה יפה בנדיאל והאחות אולגה אברבך, ובצידם ד"ר ריקי שפירא, מנהלת השירות למושתלי כבד במכון הגסטרואנטרולוגי, ופרופ' איתן מור, מנהל מחלקת השתלות במרכזים שניידר ורבין.

כי משניידר תצא תורה... ו"רפואת ילדים"

בחודש נובמבר יצאה לאור המהדורה השביעית של ספר הלימוד "רפואת ילדים" בעריכת פרופ' שי אשכנזי ופרופ' מוטי שוחט ממרכז שניידר לרפואת ילדים, ובהשתתפות בכתיבה של 24 רופאים מומחים. ספר מקצועי זה (הוצאת דיונון, אוניברסיטת תל אביב), שמהדורתו הראשונה יצאה בשנת 1985, מציג באופן מעמיק את ההיבטים המגוונים של רפואת הילדים באמצעות חומר עיוני, תמונות וטבלאות מפורטות. הוא מיועד לסטודנטים לרפואה ולסיעוד, לרופאים המטפלים בילדים, לאחיות ולעובדים פרה-רפואיים. מעבר לכך, זהו ספר הלימוד היחיד בישראל לרפואת ילדים הכתוב עברית.

האסטרטגיה של שניידר אושרה על ידי הכללית

מהלך אסטרטגי. פרופ' מימוני

הצוות "שבר את הראש" בנושאים רבים: כיצד לשפר שירות ולהגביר שת"פ עם הקהילה, לאן צריכים להפנות את עיקר המשאבים - לרפואה הראשונית או השלישנית, איך להפוך את התחרות למנוף של פיתוח וצמיחה, ובכלל - כיצד להתאים את החזון של שניידר לחוקי המשחק ולתנאים המשתנים במערכת הבריאות. העבודה הניבה כמה תובנות מעניינות. התברר, למשל, כי כמה תפיסות מוטעות היו מקובלות הן בהנהלת מרכז שניידר והן בהנהלת הכללית. התגלה, לדוגמה, כי ביקור במרפאה בשניידר אינו יקר אלא זול יחסית בהשוואה מקבילה לבתי חולים ציבוריים - ואף יעיל יותר. בעקבות הצגת התוכנית, גילה מנכ"ל הכללית נכונות לבדיקה מחודשת של המשאבים הדרושים למימוש התוכנית האסטרטגית של שניידר - ולמעשה, אישר לתרגם אותה לתוכניות עבודה אופרטיביות. תוכניות אלו נמצאות בימים אלו בבנייה והיוו את הבסיס לתוכנית העבודה של מרכז שניידר לשנת 2005, שעיקריה הינם:

- פתיחת חדר ניתוח שישי אמבולטורי, לניתוחים של יום אחד.
- הרחבת פעילות המרכז במספר תחומים במערך האמבולטורי.
- שיפור השירות על ידי קיצור תורים וקיצור זמן המתנה.
- אישור לפרוגרמה מחודשת להרחבת מבנה בית החולים.

בשורה התחתונה, המהלך האסטרטגי של מרכז שניידר הניב תוצאה רבת חשיבות: שניידר נמצא כיום במקום מרכזי, ללא עוררין, בתוכנית האסטרטגית של שירותי בריאות כללית.

התוכנית האסטרטגית של מרכז שניידר הוצגה בהצלחה בפני ההנהלה הראשית של שירותי בריאות כללית ולמעשה קיבלה "אור ירוק", המאפשר את המשך הפיתוח העתידי של בית החולים לילדים היחיד מסוגו בישראל. המהלך החל עם היכנסו לתפקיד של פרופ' מימוני, שהורה להקים צוות אסטרטגי לגיבוש החזון של בית החולים לשנים הבאות. הצוות המוביל שהרכיב איתן שליפר, המנהל האדמיניסטרטיבי, כלל את תמי בן-רון, רות הלוי, אורית בודנר ואורית מונוביץ'. הצוות נעזר ברבים וטובים ביניהם נעה כץ, העוזרת של ד"ר ערן הלפרן, סמנכ"ל וראש חטיבת בתי החולים של הכללית; סיגל רגב, מנהלת מחלקת בקרה בחטיבת הקהילה של הכללית; וביעצים מקצועיים כדוגמת ד"ר איתמר שליט, מנהל היחידה למחלות זיהומיות ומנהל מרכז שניידר לשעבר. במקביל כינס פרופ' מימוני ועידה רבת משתתפים ובה בכירים מכל שדרות מערכת הבריאות בארץ, שנחלקו לארבע קבוצות עבודה: קשר קהילה-בית החולים, מצוינות ואיכות, פיתוח עתידי והצטיידות, תכנון כלכלי ותקצוב. הוועידה הניבה רשימת עקרונות ותכנים, שבהם מרכז שניידר צריך לעסוק. על בסיס כל הנתונים, עמל הצוות על בניית תוכנית אסטרטגית - אתגר לא פשוט, שדרש עבודה אינטנסיבית ומשותפת.

מציאות של מח"ש, גם במערך האמבולטורי

מודל מוצלה. איתן שליפר

במערך האמבולטורי, שהתבצעה בנובמבר. בימים אלו מופצים הנתונים ב-10 היחידות הגדולות של המערך, שנבחרו להשקה: אנדוקרינולוגיה וסוכרת, התפתחות הילד, נירולוגיה, ריאות, נפרולוגיה, אשפוז יום, עיניים, אורתופדיה, גסטרואנטרולוגיה וקרדיולוגיה. תמי בן-רון, מנהלת המערך האמבולטורי, מסבירה מדוע מדובר בהשקה ייחודית: "רוב הפרמטרים נבנו במיוחד עבור המערך האמבולטורי, שבו, למשל, אין ימי אשפוז אלא ביקורים, ויש הרבה יותר פרמטרים של שירות ללקוח. היחידות שנבחרו יקבלו סדנת הדרכה על הפרמטרים, שכן מדובר בחשיפה ראשונה שלהן לנושא". השקת מ"ש במערך האמבולטורי עברה באופן חלק. "התרשמנו לחיוב מההיענות המהירה של האנשים, ומכך שמייד נכנסו לעניין", מסכם איתן שליפר, "כפי שאמר לי אחד הרופאים הבכירים במערך האמבולטורי - זו פעם ראשונה שאנו יודעים באופן ברור ביותר מה ההנהלה באמת מצפה מאיתנו, ומהם היעדים שאנו אמורים להגיע אליהם".

ומה שהכי חשוב לזכור: מ"ש אינו פרויקט של "בום וגמרנו" - זו דרך חיים של תרבות ניהול ארגונית, שתאפשר לכולנו לבצע את מה שכל כך חשוב לכולנו בשניידר: להיות תמיד טובים יותר.

מי לא רוצה להיות טוב יותר, להציג שיפור מתמיד, להגיע ליעדים, למלא אחר הציפיות? זו שאלה כמעט מיותרת, במיוחד במקום כמו מרכז שניידר, שחרת על דגלו את ערך המצוינות. השאלה האמיתית היא, איך עושים זאת. תשובה מעניינת (ואיכותית) לשאלה הזאת נותן מודל מ"ש ("מדרוג מחלקתי שניידר"), שחגג בחודש ספטמבר 2004 שנה להשקתו ורשם נקודת ציון חשובה - כניסה גם למערך האמבולטורי. בואו ניזכר: מ"ש הוא שיטה המסייעת ליחידות השונות להשתפר לאורך זמן. המדידה והשיפור מושגים באמצעות מודל של "מדרוג מחלקתי", הנותן לכל יחידה ציון ודירוג מול הישגיה הקודמים. במהלך השנה הראשונה לפעילות הושק מ"ש בהצלחה בעשר מחלקות: הרדמה, טיפול נמרץ חזה ולב, טיפול נמרץ כללי, כירורגיה, ילדים א', ב' וג', פגייה, היחידה לרפואה דחופה והמערך האונקולוגי. כדי לקבל משוב ולהתאים את המודל לצרכיה של כל מחלקה, נפגשה מינהלת מ"ש בחצי השנה האחרונה עם נציגי כל המחלקות הללו. מ"ש הוא מודל גמיש וצומח, המתפתח עם הצרכים, לומד אותם ומגיב עליהם, מדגיש איתן שליפר, המנהל האדמיניסטרטיבי והרוח החיה שמאחורי מ"ש.

ביום ההולדת הראשון של מ"ש הוצג לראשונה המדרוג המחלקתי: כל מחלקה קיבלה את הדירוג שלה, מה שהניע פעילות שיפור במרבית היחידות. בחלקו אף הוקמו צוותי משימה כדי לשפר את הנקודות הטעונות שיפור. במקביל, נערכה מינהלת מ"ש להטמעה

IMD soft - זריקת מרץ ליחידה לטיפול נמרץ

התאמת המערכת ועיצובה בוצעו ראשית מנקודת המבט של הטיעוד, בהיותו המשתמש העיקרי במערכת. מה שהחל כתהליך הטמעה לא פשוט - חלק מהאחיות הוותיקות התוודעו לראשונה לעולם המחשוב דרך המערכת - הפך עד מהרה לטיפול הצלחה. "אחרי חודש אחד ניכר שינוי רב", אומרת ד"ר אפרת ברון-הרלב, רופאה בכירה ביחידה שמונתה על ידי ד"ר שינפלד להוביל את הפרויקט, "מצד אחד מדובר בתהליך יפה של פיתוח אישי ומצד שני קרה למחלקה משהו מרענן: מעבר לתרומתה המקצועית הגדולה, המערכת פשוט נתנה זריקת מרץ ליחידה כולה".

המערכת מבוססת על תוכנת metavision שפותחה על ידי החברה הישראלית IMD soft. בעקבות ההטמעה המוצלחת בשניידר, משמשת היחידה לטיפול נמרץ ילדים כ"אתר בית" של החברה, המדגים את יישום המערכת ביחידות טיפול נמרץ. בעתיד מתכוונים בשניידר להרחיב את יישום המערכת גם לחדרי ניתוח, לטיפול נמרץ ניתוחי חזה ובהמשך גם לטיפול נמרץ ביולוד.

מהפך ביחידה לטיפול נמרץ: IMD soft, מערכת חדשה לניהול ממוחשב של תיק החולה והגיליון הרפואי, מציעה בימים אלה את היחידה לעידן חדש. לא מדובר רק בנוחות וביעילות בעבודה, אלא במשהו חשוב בהרבה: שיפור הטיפול והבטיחות, וכפועל יוצא שיפור בבריאות הילדים המאושפזים. "מאז שהמערכת נכנסה לפעולה באמצע חודש אוקטובר, נרשמה ירידה משמעותית בטעויות במתן תרופות ונוזלים - בעיה שמהווה 'מחלה כרונית' של יחידות טיפול נמרץ בכלל", אומר ד"ר טומי שינפלד, מנהל היחידה לטיפול נמרץ ילדים במרכז שניידר, "צריך להבין: הטעויות הללו הן תוצאה בלתי ניתנת לשליטה של עבודה מורכבת כל כך בתנאי לחץ קשים. במאמץ רב הצלחנו עם השנים לצמצמן אך לא למנוע אותן לגמרי. IMD soft מעניקה לבעיה הזאת פתרון אמיתי".

איך זה פועל? ליד מיטת כל ילד מוצבת עמדה ממוחשבת ניידת, המתעדת ומרכזת את כל הפרמטרים המרכזיים של הילד. המערכת קולטת אוטומטית נתונים מהמוניטור ותוצאות מהמעבדות וממערכות אחרות (כמו אוטוסטרדת המידע "אופק") ומעדכנת און-ליין את תיק החולה ואת הרשומות הרפואיות. אין צורך להזין נתונים ידנית או לפענח את כתב היד של הרופא - שני גורמים שהיוו סיבה לחלק מהטעויות. כל רופא, יועץ או אחות יכולים בכל רגע לקבל מעל הצג תמונת מצב עדכנית של החולה ושל הטיפול. "הגיליון הופך לדו-שיח מתמיד עם מה שקורה בשטח, הכל כתוב והמערכת אינה שוכחת דבר, כך שאיכות הדיווח עברה שינוי משמעותי", מוסיף ד"ר שינפלד, "מה שיפה הוא שהמערכת יוצרת שיפור משמעותי מבלי לשנות את עבודת המחלקה במהותה. המערכת הותאמה בדיוק לעבודת המחלקה, שכבר הגיעה לאיכות גבוהה ביותר, והיא מעניקה לנו את הנגיעה האחרונה של המציאות".

יש לנו רייטינג: מקום 1 לשניידר בפורומים ב-y.net

בסקר שנערך לאחרונה באתר y.net זכו הפורומים של מרכז שניידר ברייטינג הגבוה ביותר מבין 220 פורומים רפואיים המופיעים בקהילת הבריאות ב-y.net. מספר הפורומים המנוהלים על ידי מומחי שניידר הוכפל לאחרונה ועומד כיום על 22, עם פתיחתם של הפורומים הבאים:

- אורולוגיית ילדים ונוער בניהולו של פרופ' פנחס ליבנה.
- הרעלות ותאונות בניהולו של ד"ר אבינועם רחמל.
- בדיקות גנטיות בניהולו של ענבל קידר.
- התפתחות הילד בניהולו של ד"ר סנצקי וצוות המכון.
- אורתופדיית ילדים בניהולו של ד"ר דני וייגל.
- הפרעות קשב והיפראקטיביות בניהולו פרופ' אבינועם שופר.
- גניקולוגיית נערות בניהולו של ד"ר אריה ישעיה.
- פסיכולוגיית הגיל הרך בניהולו של דגנית בן ניסן.
- מתבגרים במשבר בניהולו של חנה ויסמן.
- ניתוחים פלסטיים בילדים בניהולו ד"ר אייל קליש וד"ר מאיר כהן.
- בקרוב: פורום חרדה בניהולו של דני לוטן.

איך מגיעים לפורומים? דרך אתר y.net בכתובת: y.net.co.il - בריאות - קהילת שניידר לילדים, או דרך אתר האינטרנט של מרכז שניידר: schneider.org.il - פורום רפואת ילדים.

הושקה גירסה אנגלית לאתר של מרכז שניידר

אתר האינטרנט של מרכז שניידר הושק לאחרונה גם בגירסה אנגלית. בנוסף למידע הקבוע שבאתר, על בית החולים ופועלו, ניתן למצוא בגירסה האנגלית גם מידע רלוונטי הפונה לתיירות המרפא מחו"ל, סיקור של ביקורי משלחות ואישים מחו"ל, ודיווח על תרומות ועל פעילות הקהילות היהודיות בעולם למען שניידר. תכני האתר נכתבו ותורגמו על ידי סינטיה בר-מור, העריכה בוצעה על ידי ריבה שקד וזויה כספי, בניית האתר בוצעה על ידי ענבל קלברס ונועה גל, ועל הצד הטכני היה אחראי ערן ברבי. כתובת האתר: www.schneider.org.il/eng או מקישר בדף הבית של אתר שניידר בעברית.

ההדמיה נכנסה לעידן הדיגיטלי

פחות קרינה, יותר איכות: מחלקת ההדמיה הפכה ל-100% דיגיטלית, לראשונה ברפואת הילדים בארץ

ובמהירות. הדבר חוסך טלטול וטרדה למטופל, שאינו נדרש לצילומים חוזרים, הכרוכים כמובן בחשיפה נוספת. אם בעבר, בטכנולוגיה הישנה, היה צורך לחזור על כ-15% מהצילומים, הרי כיום המושג "צילומים חוזרים" יצא לחלוטין מהלקסיקון של המחלקה.

"בשורה התחתונה, מדובר בתהליך מהיר ויעיל הרבה יותר", אומר פרופ' חורב, "שלב הלימוד הטכנולוגי של המערכת הושלם, והיא עובדת כיום באופן מלא וחלקי". המחלקה עובדת עתה על טהרת התהליך הדיגיטלי, גם ב-MRI וגם ב-CT. כך, בנוסף לחיסכון בקרינה, לנוחות ולאיכות של המערכת החדשה, מתוכננת גם הקמת בנק דיגיטלי הנקרא PACS ומאפשר אחסון, שליפה ומשלוח של התמונות בכל עת.

כה מתקדמת, לא מדובר בהשקעה קטנה - אך העלויות השוטפות, מסתבר, הולכות ופוחתות עקב החיסכון בשעות עבודת הטכנאי ובתהליך כולו, וכפי שמסכם פרופ' חורב: "כאשר חוסכים קרינה מילדים, עניין בעל משמעות דרמטית לעתיד, השיקולים הכספיים הופכים לשוליים".

מחלקת ההדמיה בשניידר ביצעה בחודש יולי האחרון צעד גדול קדימה, היישר אל העידן הדיגיטלי. לא מדובר רק בצעידה עם הזמן, אלא במערכת שמקדימה את זמנה. פרופ' גדי חורב, מנהל המחלקה, מעריך שבתוך עשר שנים המערכת הדיגיטלית תהווה ציוד סטנדרטי בכל בתי החולים. בינתיים, נכון לעכשיו, מחלקת ההדמיה בשניידר היא הראשונה בארץ בין מחלקות הילדים המצטיידת במערכת הדמיה דיגיטלית ישירה. מעבר לאיכויות המעולות של ההדמיה, המערכת החדשה מקטינה משמעותית את החשיפה לקרינה, המגיעה לכשליש בלבד מהקרינה במערכות הפילים הרגילות. בילדים קטנים ובפגים זהו נתון משמעותי במיוחד, כיוון שהם רגישים פי עשרה לקרינה מאשר מבוגרים. מבחינה טכנית, המערכת החדשה מאפשרת צילום מהיר יותר, שעובר פחות תהליכים. גלאי דיגיטלי יוצר תמונה דיגיטלית שעוברת למסך, ומשם מודפסת על גבי פילם. בתמונה שמתקבלת על המסך ניתן לטפל אלקטרונית, ולשפרה במקרה של חשיפה מועטה או רבה מדי. כמו כן ניתן לבצע צילומים נוספים בקלות

מחלקת ההדמיה בשניידר ביצעה בחודש יולי האחרון צעד גדול קדימה, היישר אל העידן הדיגיטלי. לא מדובר רק בצעידה עם הזמן, אלא במערכת שמקדימה את זמנה. פרופ' גדי חורב, מנהל המחלקה, מעריך שבתוך עשר שנים המערכת הדיגיטלית תהווה ציוד סטנדרטי בכל בתי החולים. בינתיים, נכון לעכשיו, מחלקת ההדמיה בשניידר היא הראשונה בארץ בין מחלקות הילדים המצטיידת במערכת הדמיה דיגיטלית ישירה. מעבר לאיכויות המעולות של ההדמיה, המערכת החדשה מקטינה משמעותית את החשיפה לקרינה, המגיעה לכשליש בלבד מהקרינה במערכות הפילים הרגילות. בילדים קטנים ובפגים זהו נתון משמעותי במיוחד, כיוון שהם רגישים פי עשרה לקרינה מאשר מבוגרים. מבחינה טכנית, המערכת החדשה מאפשרת צילום מהיר יותר, שעובר פחות תהליכים. גלאי דיגיטלי יוצר תמונה דיגיטלית שעוברת למסך, ומשם מודפסת על גבי פילם. בתמונה שמתקבלת על המסך ניתן לטפל אלקטרונית, ולשפרה במקרה של חשיפה מועטה או רבה מדי. כמו כן ניתן לבצע צילומים נוספים בקלות

כשהבטן בעוצר

מחקר שנערך במרכז שניידר מגלה: רוב כאבי הבטן אצל ילדים נגרמים בשל עצירות שניתן למנוע

בצואה, המעידה על עצירות. במצבים קשים, ביצע הצוות הרפואי חוקן אולם במקרים הקלים יותר קיבלו הילדים תרופה, וההורים תוזכרו כיצד לנהוג במקרים כאלה. במרבית המקרים, נפתרה הבעיה כליל: כ-82% מהחולים שסבלו מעצירות סמויה וטופלו בטיפול מתאים לעצירות החלימו בתוך שבועיים עד שלושה חודשים מהתקפי כאבי הבטן. ממעקב טלפוני ארוך טווח לאורך שנה וחצי, עולה כי כ-96.5% מהחולים שטופלו בהתאם לא סבלו מכאבי בטן חוזרים או שהשתפרו משמעותית. מסקנת החוקרים: מודעות לבעיה שכיחה זו על ידי רופא מטפל יכולה להביא לאבחנה מהירה ולחסוך בפניות רבות לרופא, כמו גם בבדיקות מיותרות לילד. המודעות, מסתבר, צריכה להתחיל בקרב ההורים. "חלק מההורים לילדים שנגמלו מחיתול, אפילו לא יודעים מה קורה עם הילד", מציינת ד"ר אידליץ-מרקוס, "אבל אם הילד עושה את צרכיו רק אחת לשלושה ימים או פחות מכך, או כשמתחילים כאבי בטן, צריך לתת את הדעת כי ייתכן והוא סובל מעצירות". ההמלצה היא להרגיל את הילד לשיבה רגועה בשירותים למשך כעשר דקות לפחות. במקביל, יש לדאוג לכך שתפריט התזונה יכול ירקות ופירות המכילים סיבים תזונתיים, כמו גם שתייה מרובה במשך היום. "עצם ההתייחסות לתופעה, והקפדה על כללים פשוטים, יכולים לפתור את הבעיה ולמנוע הגעה לרופא ולבטח ריצה לחדר המיון", מסכמת ד"ר אידליץ-מרקוס.

כאבי בטן חוזרים מהווים את אחת התלונות המרכזיות אצל ילדים בני חמש ומעלה. מדובר בכאבים המופיעים בהתקפים, סביב הטבור, ואינם מלווים בחום גבוה או הקאות. ההערכה הרווחת היא כי כ-10% מכלל הילדים סובלים מהתקפים חוזרים של כאבי בטן. מחקר שנעשה במרכז שניידר מגלה עתה שברוב המקרים הסיבה לכך היא עצירות, שניתנת למניעה בטיפול ביתי פשוט, במקום להגיע לחדר מיון. המחקר נערך על ידי ד"ר טל אידליץ-מרקוס, ד"ר אבי זכריה, פרופ' מרק מימוני, פרופ' יעקב אמיר וד"ר משה נוסינוביץ' - ופורסם לאחרונה בכתב העת IMAJ של ההסתדרות הרפואית בישראל. המחקר, שנערך במסגרת אשפוז יום, נמשך כשנה ובמסגרתו נבדקו 76 ילדים. התגלה כי כ-43% מהילדים המגיעים לבית החולים בתלונה על כאבי בטן חוזרים, סובלים למעשה מעצירות סמויה. עוד כ-15% סבלו מעצירות גלויה, כ-13% מכאבי בטן פונקציונליים (בלי שנמצאה להם סיבה אורגנית) וכ-20% מהמקרים נבעו מאבחנות אחרות (מחלות מעי ועוד). קרוב למחצית מהילדים שנבדקו סבלו אפוא מעצירות המוגדרת "סמויה". מסביר ד"ר זכריה, מנהל יחידת אשפוז יום בשניידר: "חלק מהילדים בכלל לא אומרים כלום, וכשאנו מנסים לברר, מסתבר שהילד עושה את צרכיו רק פעם בשלושה ימים". לדבריו, ההורים ממהרים לבית החולים כשהפחד הגדול הוא מפני מחלה, אלא שבבירור אצל ילדים אלה מצאו הרופאים כי המעיים מלאות

אנשי האחזקה: אי אפשר בלעדיהם

המחלקה הטכנית וצוות האחזקה עומדים הכן לכל משימה ובכל שעה – כדי לאפשר למצוינות הרפואית ולשירות האיכותי במרכז שניידר לעבוד כמו שצריך. כך זה פועל בשטח

וזאת למרות המחסור בכוח אדם ובתקציב. עובדי המחלקה חדורי מוטיבציה ועובדים מתי שצריך, בכל שעה ביממה, תוך הבנת צורכי המרכז. בשניידר יודעים להעריך זאת: המחלקה מקבלת משוב חיובי מהנהלה ומהמחלקות השונות, תוך הבעת שביעות רצון מרובה מתפקודה.

בכל ימות השנה הם "מאחורי הקלעים", עושים עבודה קריטית להצלחת מרכז שניידר, ללא הדים ובלי חשיפה. הגיע הזמן לומר בקול את מה שיודעים: כל אלו שקיבלו מהם שירות: בלי אנשי האחזקה והמחלקה הטכנית, העסק פשוט לא עובד.

המחלקה הטכנית מנוהלת על ידי מהנדס בית החולים, אינג' יצחק גרבשטיין. לרשותו

כמו רפואה מונעת - כך יש

גם אחזקה מונעת. טיפול שוטף נועד למנוע ככל האפשר מקרי חירום. במקביל עובדים אנשי המחלקה על פרויקטים - וכאלה לא חסרים, שכן מרכז שניידר עובר לא מעט שינויים בתשתיות: התאמת אתרים רפואיים לתקנים חדשים, החלפת קווי הזנה במתח גבוה, חיבור בין מאגרי המים של בית החולים לאלו של בילינסון, התקנת מערכת להחלפה שקטה של הזנות חשמל כך שהרצת גנרטורים לא תגרום להפסקות - אלו רק חלק מהמיזמים שבהם מעורבת בימים אלו מחלקת האחזקה.

שיפוץ מחלקות האשפוז - זו המשימה הגדולה העומדת בפני המחלקה לשנים הקרובות, ועתידה להתחיל בקרוב. אינג' יצחק גרבשטיין אומר שמדובר בשדרוג דרמטי במצב חדרי האשפוז וחדרי הטיפולים: "בחדרי האשפוז, השינוי יכול את כל האמצעים להוספת מיטה שלישית, שינוי בשיטת התאורה וכדומה. העבודה תבוצע תוך הקפדה על מניעת זיהומים במחלקה, וזאת על ידי עבודה בתוך החדרים עם כלים כמו מכונה ליצירת לחץ שלילי ופילטרים אבסולוטיים להוצאת האוויר, ושימוש באוהל סטרילי בשטחים שמחוץ לחדרים".

שדרוג המעליות הוא פרויקט בפני עצמו, שנעשה ביוזמתו של המנהל האדמיניסטרטיבי איתן שליפר. שינוי זה יכלול הוספת מעלית בצד דרום, שדרוג כל התאים של מעליות המשא, החלפת לוחות הפיקוד של מעליות הנוסעים, והגדרה של שתי מעליות משא כמעליות "מלוכלכות" לשימושים משקיים - להקטנת הסיכונים לחולים המשתמשים במעליות.

"אנשי האחזקה והמחלקה הטכנית הם כוח מסייע מעולה שבלעדיו לא נוכל לנצח - לא בהצלת חיים, לא במצוינות רפואית וסיעודית ולא בשירות איכותי", מסכם איתן שליפר, "העבודה המסורה של יצחק, יוסי והצוות שלהם מאפשרת לבית החולים להיראות כמו חדש על אף העומסים, ומאפשרת לכולנו לתפקד היטב ביוזענו שיש מי שדואג לפיתוח התשתיות ולשימורן".

עומדת מחלקת האחזקה בראשות יוסי פריד. המחלקה מונה 15 עובדים ונותנת כיסוי מלא לכל צורך, 24 שעות ביממה, עם תורנים בערב וכוננים בלילה. מטלותיה העיקריות הן אחזקת שבר, אחזקה מונעת, אחזקה מתוכננת, וכמובן - פרויקטים.

תמצאו אותם, את אנשי האחזקה, בכל מקום במרכז שניידר שבו צריך לשפץ, לבנות, לתקן, להקים או להרים אירוע. רק לאחרונה ביצעה המחלקה שינויים ושיפוצים במרפאות כמו גסטרו, א.א.ג., בריאות הנפש והאורתופדיה, במעבדות והרשימה עוד ארוכה. בנוסף, מחלקת האחזקה תהיה בין הראשונות לעבור לעבוד עם תוכנת ה-ERP, במסגרת החלת השיטה בשירותי בריאות כללית. הכנות למעבר למערכת החדשה נעשות כבר בימים אלו.

ייחודיות המחלקה נובעת בין השאר מידע יסודי ומעמיק בצרכים היחודיים של בית החולים. מסביר אינג' גרבשטיין: "בשל אילוצים הנובעים מאי זמינות חדרים וממורכבות המבנה, אין כמעט עבודת קבלני חוץ במרכז שניידר, בשונה מכל בתי החולים האחרים. שיטה זו מבטיחה אחידות ברמת העבודות ואיכות גבוהה של ביצוע".

האתגר המקצועי המוטל על המחלקה גדול משמעותית ביחס לבתי חולים אחרים של שירותי בריאות כללית - ובכל פרמטר אפשרי. לדוגמה, צריכת האנרגיה פר-מיטה בשניידר גבוהה פי שניים מהממוצע הארצי בבתי החולים של הכללית, שכן כ-35% מהמיטות הן מיטות טיפול נמרץ. לעומת זאת, השטח הבנוי בהיבט של מ"ר לעובד הוא הגדול ביותר לעומת בתי החולים האחרים. המשמעות: עבודה רבה - ומורכבת.

הפן הכלכלי משפיע גם הוא: השינוי שעומד לחול בשיטת התקצוב למחלקות אחזקה יביא להקטנת התקציב, וזאת מבלי להתחשב בייחודיות המבנה - עוד אתגר שאנשי האחזקה של מרכז שניידר ייאלצו להתמודד עימו.

שירות איכותי ואדיב בזמן קצר - זהו המוטו המנחה את המחלקה,

שיתוף פעולה רב-תחומי: המפתח להשתלה מוצלחת

במרכז שניידר מבצעים השתלות בילדים יותר מכל מרכז רפואי אחר בארץ. סוד ההצלחה של המרכז הארצי להשתלות בילדים: עבודת צוות רב-מקצועית, המשלבת מצוינות רפואית עם נתינה מכל הלב בהשתלות כבד, השתלות כליה והשתלות משולבות. עשרות רבות של ילדים זכו בסיכוי חדש לחיים

שהרבני, ד"ר רן שטיינברג (ששב לאחרונה מהשתלמות בהשתלות כבד בילדים במרכז ההשתלות הגדול באירופה) וד"ר ניקו אונאקה. בהשתלה עצמה ומייד לאחריה מעורבים כמובן צוות חדר ניתוח וצוות טיפול נמרץ, צוות ההרדמה וצוות ממחלקת הרנטגן. אבל השתלה היא הרבה יותר מאשר ההיבט הכירורגי גרידא. בהמשך מעורבים בתהליך רופאים רבים במחלקות שונות ולצידם עובדות סוציאליות, דיאטניות, פסיכולוגים, פיזיותרפיסטים והצוות הפרא-רפואי: נכון, כמעט כל בעל תפקיד בבית החולים. "אנו במרכז שניידר מכירים ילדים מושתלים יותר מכל מחלקה אחרת בארץ", אומר פרופ' מור. עיקר המעקב, לעיתים לאורך עשר שנים, מתנהל בשתי מחלקות - נפרולוגיה וגסטרואנטרולוגיה. ד"ר ריקי שפירא, מנהלת השירות למושתלי כבד, מכירה את הילדים לפני ולפנים. "אנו עוקבים אחר כ-60 מושתלי כבד, שרובם עברו את ההשתלה אצלנו בשניידר", היא אומרת, "בנוסף מופנים אלינו כבד מכל הארץ להערכה ומעקב עוד לפני ההשתלה. המעקב הוא פרויקט בפני עצמו: חשוב מאוד לוודא שלידים לוקחים את התרופות כנדרש ולאורך זמן, אחרת האיבר המושתל עלול להיות בסכנה". מערך מורכב כמו השתלות כבד בילדים לא יכול להתקיים ללא שיתוף פעולה רב-תחומי, במיוחד כאשר עלולים להיווצר סיבוכים לאחר ההשתלה, כמו דחיית האיבר או בעיות בכלי דם. ד"ר שפירא: "יחידות רבות מבית החולים מעורבות בטיפול במסירות רבה, וכל הטיפול הרב מערכתי מתנקז בסופו של דבר למרפאה שלנו. לכל ילד יש קו פתוח לטלפון הפרטי שלי ואנו זמינים לילדים אלו 24 שעות ביממה, כולל שבתות וחגים". כל מושתלי הכליה עוברים תחת ידיהם של ד"ר מרים דוידוביץ, מנהלת היחידה לנפרולוגיה בשניידר, וצוות היחידה. "השתלת כליה היא הטיפול המועדף לילדים שסובלים מאי ספיקת כליות כרונית.

מנכ"ל הכללית, זאב ורמברנד, מבקר ילד מושתל כליה

כאשר משתלים כליה מן החי - לרוב תרומת הורה או בן משפחה - ניתן להשתיל ללא טיפול דיאליזה מקדים. כאשר אין תורם חי, נכנסים לתקופת גישור של טיפול

נכון לכתיבת שורות אלו, 28 ילדים המטופלים במרכז שניידר ממתנים להשתלות: 21 מועמדים להשתלת כליה ושבעה ממתנים לכבד שיציל את חייהם. שמות הילדים הללו נמצאים דרך קבע בכיסם של הכירורגים המשתילים - אלו שיצטרפו, בבוא הרגע, לעשות את המיטב כדי להציל חיים

פרופ' מור

(בהשתלות כבד) או לאפשר איכות חיים טובה יותר (בהשתלות כליה). "יש אצלנו רשימה מעודכנת ובה מצבו העכשווי של כל ילד", אומר פרופ' איתן מור, מנהל מחלקת ההשתלות במרכזים הרפואיים שניידר ורבין, "אנו חייבים להכיר את הילד מראש כדי לדעת, ברגע שיש תרומה, את מידת ההתאמה. מדובר בהחלטות קריטיות, במיוחד בהשתלות כבד. בכליות אומנם שיעור התחלואה גבוה יותר, אבל אפשר לחיות עם דיאליזה. במחלות כבד, זה כבר עניין של חיים ומוות".

פרופ' מור עומד בראשה של המחלקה היחידה בארץ שיעודה הוא השתלות בילדים. היא פועלת במסגרת מערך ההשתלות של המרכזים הרפואיים שניידר ורבין - מערך שכ-25% מההשתלות המבוצעות בו הן השתלות כליה וכבד בילדים. במלאכה הזאת, המצויה בחזית המצוינות הרפואית, עוסק צוות המיומן באופן ייחודי בהשתלות בילדים, כולל השתלות כבד-כליה משולבות. "ניתוח השתלה מהווה שינוי משמעותי בחיים והוא בעל השלכות רבות באספקטים רגשיים, משפחתיים וכמובן בריאותיים", אומר פרופ' איתן מור, "ראשית צריך לזכור שהשתלה אינה הופכת ילד חולה לילד בריא. צריך לקחת תמיד תרופות ולהיות במעקב. לכליה מושתלת יש אורך חיים ממוצע של 10-15 שנים, כך שברוב המקרים על ילד כזה לעבור שתי השתלות ולעיתים שלוש. המטופלים שלנו הם במקרים רבים מטופלים חוזרים".

השתלות זה לא רק כירורגיה

ניתוחי ההשתלה נחלקים לשני סוגים עיקריים. האחד, ניתוחים אלקטיביים (מתוכננים מראש), בעיקר בהשתלות מהחי. למעלה מ-50% מההשתלות של כליה או של אונת כבד, המבוצעות במחלקה, מגיעות מהורים או מבני משפחה קרובים (וממקרים נדירים ביותר של תורמים מרצון, מטעמים הומניטריים). הסוג השני הן השתלות מהמת, בעקבות תרומת איברים. במקרים כאלו יש לצוות רק כ-12 שעות להתארגן להשתלה, מה שמחייב מוכנות יום-יומית מלאה. הצוות כולל ארבעה כירורגים משתילים: ד"ר נתן בר נתן, ד"ר עזרא

מושתלת כבד בשניידר

הרווח הגדול: ילדים שזכו בחיים

"לספר על מקרים ספציפיים - ממה בדיוק להתחיל?" עונה שואל פרופ' מור, "החיים שלנו מורכבים מהמון דרמות. ילדים שהגיעו במצב קשה מאוד להשתלה וניצלו, סיפורים משפחתיים מורכבים, ילדים ומשפחות שקיבלו חיים חדשים, וגם כאלו שלצערו לא הצלחנו להציל. אנו מתמודדים כאן עם מקרים שהמורכבות שלהם אינה רק רפואית-גרידא". כיצד מתמודדים עם זאת כדבר שבשיגרה? "אני מאמצת גישה פטליסטית", אומרת רחל ברגרין, "מה שקרה - קרה, וזה לא קשור אלי. אני כאן מהנקודה הזאת כדי לעזור ולתמוך כמה שאפשר, ועם זאת מבינה שיש דברים שלא אוכל לשנות - אבל לפחות להקל ולתת כוחות וכלים להתמודד".

האם מתחסנים עם הזמן מבחינה רגשית? "ממש לא", עונה פרופ' מור, "חלק בלתי נפרד מהעבודה שלנו זה לקחת ללב. כשנחתסן עדיף לעבור מקצוע. אני הולך לישון עם המקרים שבהם אני מטפל, חולם עליהם בלילה. נכון, זה שוחק נפשית, אבל פשוט אי אפשר להתנתק". רחל מספרת על קנה מידה חדש לצרות של החיים. "בעבודה כאן אנו מקבלים פרופורציות נכונות. החיים הרבה יותר קלים כשאתה מבין מהן הבעיות האמיתיות". ד"ר בר נתן מדבר על קשר אמיץ ומתמשך עם חלק מהילדים והמשפחות, ומזכיר ביקור מחמם לב במחלקה של בחור שהושתל כילד בשנת 80' וכיום הוא בעצמו אב לשני ילדים.

ופרופ' איתן מור מסכם: "אין ספק, הרווח הגדול שלנו הוא לראות ילדים שזכו בחיים. זהו סוג מסוים של שליחות, וסיפוק גדול שמחפה על הרבה קשיים בדרך".

בדיאליזה, עד למציאת תורם". גם ד"ר דוידוביץ' מעלה על נס את עבודת הצוות הרב מקצועי ובראש ובראשונה את מקצועיותו ומסירותו של ד"ר בר-נתן. "ההצלחה הגדולה של צוות ההשתלות במרכז שניידר, נובעת ללא ספק ממעורבות של מומחים מתחומים שונים ומשילוב מצוין ביניהם".

לתת כתף להורים

אחד הגורמים החשובים במערך הזה הוא מחלקת אשפוז ג', שם מאושפזים רוב המושתלים - חלקם לתקופות ארוכות מאוד. על כתפי הצוות הסיעודי במחלקה מוטל הנושא הקריטי של מתן הטיפול התרופתי וההכנה לקראת המשך הטיפול בבית. רחלי גבע, אחות אחראית אשפוז ג', מספרת על בסיס ידע שנצבר במחלקה בחמש השנים

האחרונות: "לאחרונה ערכנו מחקר איכותי במטרה להבין טוב יותר את חוויית האשפוז בקרב ההורים החוזרים עם ילדיהם לאשפוזים מרובים, אנו מפתחים 'מפה טיפולית' ומחזקים את הקשר בית חולים-קהילה. ביום העיון שקיימנו לאחרונה, בנושא בריאות ורווחתו של הילד המושתל, השתקפו הידע והניסיון שצברנו לאורך התהליך כולו". מי שמהווה עבור ההורים צוות רב-מקצועי בפני עצמה, היא מתאמת ההשתלות רחל ברגרין. בפועל, תפקידה רחב בהרבה מאשר תיאום טכני. רחל מלווה את ההורים לאורך התהליך, מדריכה אותם ומהווה חולייה מקשרת ביניהם לבין בית החולים. רחל מסבירה שחלק מהעניין הוא לתת להורים כתף ואת כל התמיכה שצריך. "מדובר במצב מאוד מורכב. לא פעם ההשתלה מתחברת עם מצב כלכלי לא טוב של המשפחה, או כזה שהולך ומסתבך בשל מצבו הבריאותי של הילד וההורים שאינם פנויים פיזית או נפשית לעבודה. הייעוד שלי הוא להיות זמינה עבורם במה שאפשר - לתמוך, להקשיב, להעצים ולהדריך שוב ושוב".

ד"ר נתן בר נתן, רופא בכיר במחלקה ומנהל שירות השתלות כליה בילדים, מכיר כל ילד שעבר השתלת כליה בשמו ומעודכן לגבי מצבו. "מדובר כאן בעיקר בילדים קטנים, והמעמסה על ההורים כבדה. לעיתים הצורך בהשתלה מרחף באוויר כבר זמן מה, במחלות שמתפתחות ומחמירות, אבל יש שהילד חולה באופן פתאומי - וממצב של בריאות שלמה, תוך ימים ספורים נופל על ההורים צורך בהשתלה. השתלה תמיד היא סוג של הלם. גם במקרה שחיכו לאיבר זמן רב והנה הוא מגיע - בכל זאת, היחס של ההורים אמביוולנטי. מצד אחד שמחים, ומצד שני חוששים מהבלתי נודע".

השתלות במספרים: 225 ב-8 שנים

כ-95% מהשתלות הכליה בילדים וכ-90% מהשתלות הכבד בילדים נעשות במרכז שניידר, המהווה מרכז יחיד בארץ להשתלות בילדים. במספרים, מדובר כיום על כ-20 השתלות כליה וכ-10 השתלות כבד בשנה. בשנים 1995-2003 בוצעו במחלקה 174 השתלות כליה, ומאז שהוחל בהשתלות כבד, ב-1998, בוצעו 50 השתלות כאלו, 14 מתוכן משולבות כבד-כליה. "נתוני ההצלחה שלנו דומים למרכזים הגדולים בעולם", אומר פרופ' איתן מור, "זהם נעים סביב 85% הצלחה לאורך זמן. השתלה היא 'חתונה קתולית' עם בית החולים, וגם אם הכל עובר בהצלחה, אנו תמיד עוקבים ודרכים לקדם בעיות שעלולות לצוץ בהמשך הדרך".

מערך הסיעוד של מרכז שניידר: מספר 1 בהצגת עבודות בכינוס הסיעוד הארצי

מה הצגנו בכינוס השנתי?

הרצאות: • תחת מטריה אחת: מודל דו-מסלולי לטיפול בילד הנוטה למות ממחלת הסרטן (מח' אונקולוגית, יעל בן גל ועמיתים) • החיים שאחרי: התערבות פרטנית וקבוצתית בהורים ששכלו את ילדם ממחלת הסרטן (מח' אונקולוגית, ענת פלס ועמיתים) • סיווג חולים בטריאג': הלימה בין דירוג אחות, רופא ופרוטוקול (מלר"ד, ציפי שוואלב ועמיתים) • שותפות מקצועית - רופאים ואחיות במח' ילדים (אשפוז א', נורית זוסמן ועמיתים) • למידה מקצועית בארגון: כיוונים חדשים (הנהלת הסיעוד, גלית בר-מור ועמיתים).

פוסטרים: • רופאים ואחיות - היענות לרצות יידיים (מח' אונקולוגית, תרצה שילר ועמיתים) • צמצום בשעות נוספות כמנוף להתייעלות ארגונית (היח' לטיפול נמרץ, נגי'אח זייד ועמיתים) • ללא מילים: בניית כלי לאומדן כאב בילדים בשלב הטרום ורבלי (הנהלת הסיעוד, עידית רונן ועמיתים) • צייר לי ציור: ילדים חולי סרטן מציירים לאחות (מח' אונקולוגית, תרצה שילר ועמיתים) • החלמה לאחר ניתוח דחוף בילדים (מח' כירורגית, חן ריגלר) • e-learning - ארגון לומד בעולם דיגיטלי (הנהלת הסיעוד, גלית בר-מור ועמיתים)

סיעוד נמרץ

נג'אח זייד, אח אחראי ביחידה לטיפול נמרץ בשניידר, מונה לתפקיד יושב ראש ועדת טיפול נמרץ פית"י (פגים, ילודים, תינוקות, ילדים) מטעם משרד הבריאות. הוועדה מהווה גוף מקצועי מייעץ לאחות הארצית הראשית בגיבוש מדיניות פיתוח התמחות בסיעוד, כמענה לצרכים ולשינויים במערכת הבריאות, ועל בסיס פרופיל מקצועי מעודכן בתחום ההתמחות. לוועדה סמכויות נרחבות, ביניהן המלצה על פרופיל מקצועי מעודכן, קביעת הליכי בקרה על תוכנית ההתמחויות, ייעוץ למבנה והליך ההכשרה בהתמחות, בקרה על מבחן הרישום הממשלתי, המלצה על פיתוח תת-תחומי התמחות, מתן חוות דעת ועוד. היכולת שלנו לעצב מדיניות ולהשפיע תלויה מאוד בפעילות שלנו. לכן, במקביל לתפקידו בוועדה זו, ראה נג'אח חשיבות רבה בהקמת קבוצת עניין ארצית של אחיות אחראיות ביחידות לטיפול נמרץ ילדים. אחד מתוצרי הקבוצה הינו עבודה משותפת למרכזים הרפואיים שניידר, רמב"ם ושיבא בנושא הכנת המשפחה לקראת העברת ילד מטיפול נמרץ למחלקה. העבודה הוצגה לא מכבר בכנס ארצי של רופאי טיפול נמרץ ילדים. פעילות נוספת של הקבוצה כוללת הצעה לפרופיל מקצועי של אחות טיפול נמרץ, שהוגשה לוועדה המייעצת לאחות הראשית הארצית; הגדרת קריטריונים לשדה קליני להתמחות בסיעוד טיפול נמרץ ילדים; ועל הפרק, בימים אלו - הקמה של קבוצת מחקר ושל Evidence Base Nursing. אנו גאים על כי היוזמה לפעילות ייחודית זו נולדה כאן בשניידר, שאף מארח את מפגשי הקבוצה.

הישג מרשים למערך הסיעוד של מרכז שניידר: 11 מעבודותיו התקבלו להצגה בכינוס ה-14 של האחיות והאחים בישראל - הכינוס הגדול בארץ בתחום הסיעוד, שנערך בחודש דצמבר האחרון

במלון דויד אינטרקונטיננטל בתל-אביב. חמשת ההרצאות וששת הפוסטרים של מרכז שניידר נמנים על 200 העבודות שהוצגו באירוע, מתוך כ-700 תקצירים שנשלחים מכל הארץ. 11 העבודות שלנו היוו את מספר העבודות הגדול ביותר שהוצג על ידי בית חולים של הכללית. חשיבותו של הכינוס הדו-שנתי נובעת מהיותו מייצג את כל תחומי הסיעוד בבתי חולים ובקהילה, את כל ארגוני הבריאות ואת כל סוגי ההתמחות בסיעוד. כל הכבוד לאחיות המציגות, שיצגו אותנו בכבוד על הבמה המקצועית החשובה ביותר בתחום. וחשוב שנזכור גם להבא: לנו, כאנשי מקצוע השואפים ללא לאות לקדם את מקצוע הסיעוד, הצגה בכנסים היא זכות וגם חובה!

מבדקי האיכות: שיפור כדרך חיים

משרד הבריאות ושירותי בריאות כללית עורכים מדי שנה מבדקי איכות בתחומים נבחרים. למבדק מטרות של בקרה ופיקוח, אך לב-ליבו של התהליך הינו ההתכוננות למבדק. עבודת ההכנה רבה מאוד ומנהלת על ידי אחות אשר ממונה לרכז את הנושא בבית החולים. כלי המבדק ידוע מראש ליחידות הנבדקות, מה שמאפשר להן להתכונן, לבדוק התנהגויות, נהלים ותשתיות קיימות ולהתאימם לדרישות ולסטנדרטים של משרד הבריאות. בשנת 2004 נערכו מבדקי איכות שכאלה בשלושה תחומים.

מבדק אספקות סטריליות התקיים בניצוחן של אסתר סולטר, מרכזת תחום מניעת זיהומים, ופרומה ברנד, אחראית אספקה סטרילית. שניידר זכה בציון הגבוה ביותר מבין בתי החולים, וזאת ללא ספק בזכותה של פרומה וצוותה המסור. מבדק בחדרי הניתוח התקיים בחודש נובמבר, כשעל המלאכה מנצחת שוב אסתר סולטר. טרם קיבלנו את התוצאות והציונים אולם ראוייה לציון המעורבות של צוות חדר-ניתוח כולו בתהליך ההכנה למבדק, בניהולן של האחיות האחראיות אורלי רפאל והסגנית לאה קארין. מבדק שעת חירום התקיים גם הוא בנובמבר כשאת התהליך מובילה ציפי עוז, מרכזת שעת חירום בהנהלת הסיעוד. המבדק, שכלל ביקורת מקיפה של האגף לשעת חירום במשרד הבריאות, עבר בהצלחה הודות לשיתוף פעולה בין צוותי שעת חירום בשניידר וברבין.

למצטייני מרכז שניידר, בהוקרה!

לאחר דיון מעמיק בנוגע ל-31 המועמדים שהומלצו השנה לקבלת פרס "העובד המצטיין", הוחלט על דעת חברי ועדת השיפוט המקומית של מרכז שניידר לבחור בעובדים ובצוותים הבאים כמצטייני המרכז לשנת 2004. קבלו אותם

פרס מנכ"ל

ענת יהל, אחות ומדריכה קלינית במחלקה ההמטו-אונקולוגית

הנדרשת מהם ונרתמת לסייע לכל אחות במחלקה במילוי משימות קשות. ענת הינה שותפה פעילה בפרויקטים הקשורים לכלל הארגון, כגון בוועדה לשיפור הידע של האחיות, כל זאת במטרה להביא לשיפור הטיפול בחולה. ענת יהל בולטת בהתייחסותה הרצינית לתפקידה, יוצרת קשר מיוחד עם תלמידיה, עומדת לרשות הסטודנטים ומסייעת להם בכל שעות היממה, ומייצגת בכנסים את מרכז שניידר ואת הכללית. היא ממלאת משימות שמעבר להגדרת תפקידה במקצועיות, בשיקול דעת, בצניעות, בענווה, באנושיות, ברוח טובה ובאהבה. בכך היא מהווה דוגמה לדור שלם של מטפלים.

ענת היא אחות מוסמכת בעלת ידע מקצועי רב וראייה כוללת, המיושמים בטיפול הכוללי שהיא מעניקה בחום ואהבה למטופלי המחלקה ההמטו-אונקולוגית ולמשפחותיהם. ענת מטפלת בחולים הסופניים ברגעים הקשים ביותר בסוף דרכם ויוצרת עמם ועם משפחותיהם קשר ייחודי, חם ואוהב. היא פועלת בצניעות ובענווה, מעניקה כבוד למטופליה ומשרה בהם ביטחון ואמון. כאשר מטופל צעיר נפטר, ענת מעניקה תמיכה נפשית ומקצועית הן למשפחתו של הנפטר והן לאחות שטיפלה בילד. ענת מנחילה ידע מקצועי לחברותיה לצוות ומשקיעה מזמנה הפרטי בכתיבת הנחיות ועדכונים לצוות המטפל בנושא שיפור השירות במחלקה. היא שוקדת על הדרכת אנשי הצוות בכל משימה חדשה

פרס מנהל המוסד

ד"ר דוד שטייר, רופא בכיר באשפוז יום ואחראי פרויקט FTT

ד"ר דוד שטייר הוא רופא בכיר ביחידת אשפוז יום במשרה משולבת עם הקהילה במחוז דן-פ"ת. לד"ר שטייר אישיות ייחודית שמתבלטת ביחסו המיוחד למטופליו ובקשר המיוחד שהוא רוקם עימם. הוא מפגין שלווה, אמפתיה, חום רב, אכפתיות, הבנה, נאמנות ואהבה לחוליו, גם כשמתחת מתחוללת סערה. ד"ר שטייר יודע להתחבר לחולים ולמשפחות בחוטים עדינים, רגישים ודקים, ובסגנונו האישי והייחודי מזרים להם מכוחותיו, מחזקם ונטע בהם תקווה. הוא נוהג כך כבר כעשרים שנה ובהתנהגות טבעית זאת מפגין את תמצית ההבנה לכבוד האדם באשר הוא. בנוסף לכל אלה, ד"ר דוד שטייר עומד בראש פרויקט FTT באשפוז יום. הוא הקים יחידה ייחודית בארץ בעלת אחוזי הצלחה ניכרים ותפוקות בקנה מידה עולמי, שמטפלת בילדים הסובלים מחוסר שגשוג מבעיות אכילה והאכלה. הצוות המקצועי של היחידה כולל אחיות, רופא, פסיכיאטרית, פסיכולוגית, עובדת סוציאלית, מרפאה בעיסוק ודיאטנית, שעובדים בשיתוף פעולה והרמוניה. ד"ר שטייר מוביל את הצוות בדרכו המקצועית וזוכה להערכה רבה מצד אנשי צוות היחידה, המגלים שביעות רצון רבה מתפקודו כאחראי הפרויקט.

פרס מנהל המוסד

רחלי בטאט, רכזת רווחה ומזכירת מחלקת משאבי אנוש

רחלי עובדת במחלקת משאבי אנוש מעל לעשר שנים. על פי הגדרת העיסוק, היא נושאת בתפקיד מזכירת המחלקה ורכזת הרווחה. אבל הלכה למעשה, שלא על פי הגדרות פורמליות, רחלי היא 'מרכז העצבים' - ה'לב הפועם' של המחלקה. רחלי היא הכתובת אליה פונים - והיא תמיד שם. נותנת שירות לעובדי בית החולים מתוך כבוד לכל פונה בכל תפקיד ובכל דרג, בחיך, בסבלנות, בנועם הליכות ובאורך רוח. היא מסבירה פנים, אדיבה, עניינית, דיסקרטית וקשובה. תחום הרווחה מזוהה בדרך כלל בעובדות סוציאליות ומאויש על ידיהן. רחלי היא עובדת סוציאלית בנשמה. אבל בנוסף לכך, היא משלבת באישיותה תכונות של יזמה, כושר תכנון, ארגון, תמרון ויכולת ביצוע מרשימה. רחלי מתגייסת לכל משימה שמחלקת משאבי אנוש לוקחת בה חלק ולכל פרויקט מחלקתי. היא תורמת ומשקיעה זמן רב מעל ומעבר לשעות עבודתה, כאשר מה שמניע אותה הוא ביצוע המטלות והשלמתן על הצד הטוב ביותר. רחלי, חברה נפלאה לצוות המחלקה, מוטיבטת יד בכל נושא, משתפת בידע ותורמת לשיפור מתוך נסיונה המקצועי ורצונה לתרום להצלחת משימות המחלקה ומרכז שניידר. על כל אלה היא נמצאה ראוייה לקבל את פרס מנהל המוסד.

אות מנהל המוסד עבור תרומה לקהילה

הצוות הרב-מקצועי של המכון לאנדוקרינולוגיה וסוכרת

במהלך 15 השנים האחרונות עורך הצוות הרב-מקצועי של המכון לאנדוקרינולוגיה וסוכרת פעילויות מגוונות לרווחת הילד החולה ומשפחתו. צוות המכון כולל רופאים, אחיות, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ודיאטניות. הצוות מטפל באלפי ילדים עם בעיות הורמונליות שונות, מתוכם מאות ילדים שסובלים מבעיות מורכבות במיוחד. התפיסה המנחה את הצוות היא שהדרך האופטימלית להתמודדות עם המחלה היא לחיות חיים מלאים ככל הניתן, שכן ויתור על חיים נורמטיביים הינו אויב פסיכולוגי מרכזי בהתמודדות עם מחלות כרוניות. צוות המכון טווה רשת של תמיכה עבור הילד ומשפחתו ופועל גם ברמה הקבוצתית והקהילתית, במטרה לסייע בשילובו של החולה במסגרות של חיי היום-יום. אנשי הצוות הרב מקצועי של המכון מגלים מוטיבציה רבה ויצירתיות בהפעלת התוכניות הרבות, ופועלים במשך שנים רבות בעבודת צוות מופלאה בראשות פרופ' משה פיליפ, מנהל המכון לאנדוקרינולוגיה וסוכרת. הצוות זמין לילדים ולהוריהם במשך 24 שעות ביממה במחויבות ובמסירות, ושוקד כל העת על פיתוח דרכים נוספות להקלת סבלם של הילדים החולים ומשפחותיהם.

פרס זה מוקדש לזכרו של אבינועם גלצר, שעבד כפסיכולוג ראשי במכון לאנדוקרינולוגיה וסוכרת והלך לעולמו בטרם עת בספט' 2004. אבינועם ז"ל סייע לפרופ' פיליפ לנהל נאמנה את הפעילות הענפה של צוות המכון למען הקהילה.

פרס מנהל המוסד

הצוות הסיעודי של מחלקת אשפוז ד'

חברי הצוות הסיעודי של מחלקת אשפוז ד' מטפלים בילדים ובני נוער הסובלים מהפרעות הטרוגניות המערבות גוף ונפש. הם עוסקים בנפש, מבינים לנפש ועובדים עם כל הנפש והנשמה. הצוות אחראי על התוכניות הטיפוליות ההתנהגותיות, הקוגניטיביות והרפואיות במהלך האשפוז, ומשלב כלים רפואיים קלאסיים עם שיטות התנהגותיות פסיכולוגיות. צוות זה הוא לב ליבה של המחלקה, המורכבת ממגוון רב של מקצועות רפואיים ופארא-רפואיים. במסגרת עבודתם, מגלים חברי הצוות לא רק רמה מקצועית גבוהה אלא גם רגישות ואמפתיה כלפי המטופלים. חברי הצוות חושבים, מתכננים ופועלים יחד בתיאום מופלא. הם מנחלים את הידע שלהם לסטודנטים המשמשים כמדריכים חברתיים במחלקה, מנחים קבוצות הורים ומובילים פרויקטים שונים של הדרכה המועברים לאחיות המרכז. חברי הצוות הסיעודי של אשפוז ד' יוזמים ומחדשים שיטות עבודה שונות כל העת, ועובדים בשיתוף פעולה עם יחידות רפואיות מקבילות במרכז שניידר. במסגרת עבודתם במחלקה הם ממלאים תפקידים מגוונים, כאשר הסיסמה שעומדת לנגד עיניהם היא "הצבת אתגרים והתמודדות עמם". תפקודם המשותף מעיד על מסירות ומצוינות, שהולכות ומשתפרות עם השנים.

פרס הוקרה

צוות המטבח והמשק

מאז הקמתו של מרכז שניידר, בולט השירות הייחודי הניתן על ידי צוות המטבח והמשק ללקוחות הפנים והחוץ של בית החולים. הצוות עומד כל העת לרשות קהילת הילדים המאושפזים ומשפחותיהם ולרשותם של עובדי המרכז, וזאת תמיד פתוחה לכל בקשה. הבקשות המגיעות לצוות המטבח והמשק נופלות על אוזניים קשובות, לב רחב וחיוך ענק, זאת לצד מקצועיות ואדיבות בכל רגע. צוות המטבח שוקד כל העת על שיפור השירות הניתן לילדים המאושפזים בכל הנוגע לתפריטים המותאמים לבקשותיהם ולצורכיהם. כמו כן, הצוות משקיע מחשבה בשרוג התפריטים של צוותי הערב והלילה ובשרוג ארוחת הצהרים המוגשת לצוות העובדים בחדר האוכל. בשנת 2003 יזם צוות המטבח פעולות ייעול, שהביאו לחיסכון משמעותי ללא פגיעה בשירות. גם שירותי הקייטרינג שמוכר הצוות ללקוחות הפנים והחוץ הגדיל את ההכנסות הכספיות של המרכז. צוות המשק מכיר בחשיבות העליונה של מיכון מתקדם לשמירה על רמת ניקיון נאותה, והדבר נותן אותיותיו בכל פינות בית החולים. הגאווה, האכפתיות והשייכות שחשים עובדי הצוות, ניכרים בנתינתם האינסופית ובמאמציהם לתת את השירות הטוב ביותר.

סקר עמדות 2004: מה אתם חושבים?

למדי. שביעות הרצון הגבוהה ביותר נתקבלה בסקטור המעבדות והנמוכה ביותר בסקטור הרפואה. בהשוואה לשנה שעברה, ניכר שיפור מובהק בשביעות הרצון בסקטורים רנטגן, מעבדה, רוקחות ומינהל, וירידה בסקטור רפואה. חשוב לציין כי קיימים הבדלים ניכרים בשביעות הרצון ובעמדות של עובדי המחלקות השונות, ולראיה - שביעות הרצון הכללית נעה בטווח נרחב, בין ציון 3.0 ל-8.6. אז מי מרוצים יותר מאחרים? שביעות רצון גבוהה, מעל לממוצע הכללי של מרכז שניידר, נרשמה במעבדה הדחופה, בטיפול נמרץ לב, בקרדיולוגיה וצנתורים, בבית המרקחת, במכון גסטר, ברשומות הרפואיות, בטיפול נמרץ כללי ובמכון הרנטגן.

להזדהות העובדים עם הארגון, כמו גם לשביעות רצונם מהיבטים שונים בעבודה, יש השפעה רבה על ביצועי היחידות. מטרתו של סקר עמדות ושביעות רצון העובדים הינן לבחון את עמדות העובדים ואת מידת שביעות רצונם הן ברמת הארגון - בית החולים - והן ברמת היחידה הארגונית שבמסגרתה הם מתפקדים. גם השנה נבדקו באמצעות הסקר שביעות רצונם של העובדים ועמדותיהם בהיבטי היחידה, מיצוי יכולות והתפתחות בתפקיד, הערכת התייחסות הנהלה לעובדים, הזדהות ארגונית, אמון בהנהלה ועוד. תוצאות הסקר, שעליו השיבו 303 עובדים, מלמדות כי רמת שביעות הרצון הכללית של העובדים בשניידר היא טובה

ימי גיבוש: איפה היינו ומה עשינו?

סודות הכנת היין ועל סגולותיו התזונתיות, ביקור במוזיאון בקיסריה וסיור בזכרון יעקב. **מעבדה דחופה:** יום טיול בצפון, בבניאס

ובשמורת החולה. **הנהלת חשבונות ומשרד קבלה:** יום טיול בדרום רמת הגולן וסיור ברחובותיה העתיקים והמשוחזרים של ראש פינה. **צוות היחידה האורתופדית והמודול הכירורגי:** יום השתלמות בהר תבור. **היחידה לרפואה דחופה:** השתלמות באילת בשני מחזורים (מסיבות מובנות...). **ביטחון, משק אחזקה ולוגיסטיקה:** טיול לנגב המערבי לאורך נחל הבשור (בתמונה למעלה).

זו כבר מסורת במרכז שניידר: מחלקות בית החולים יוצאות, כל אחת בתורה, לאירוע גיבוש יחידתי המשלב לרוב יום כיף עם השתלמות מקצועית. אז מה היה לנו בחודשים האחרונים: **פגים:** שלושה ימי עיון באילת שכללו הרצאות מטעם צוות המחלקה. **התפתחות הילד:** יום השתלמות וגיבוש בעמק יזרעאל שכלל בילוי בחיק הטבע וגם פרידה מיודי קרן. **חדר ניתוח ואספקה סטרילית:** פעילות גיבוש תחרותית ומגבשת בחוות בת-יער שכללה סיור בסמטאות צפת העתיקה, שעשועי בוקרים ועוד. **משאבי אנוש:** סיור מעכו ועד לראש הנקרה. **רנטגן:** ערב השתלמות בנושא תפקוד המחלקה בעיני המבקר, שכלל סיור בתל אביב וכן פרידה מאווה גבאי. **עיניים:** ערב השתלמות צוות בנושא חידושים בביתוחי פזילה. **אשפוז ג':** סיור אחה"צ בירושלים באזור נחלת שבעה ורח' הנביאים. **אשפוז א':** השתלמות מקצועית לקראת החורף, שנערכה במלון העונות בנתניה. **דיאטה:** ביקור ביקב תשבי בשילוב הרצאת יינן על

13.12: היום של בני ה-13 ובנות ה-12

החנוכה (13.12), למרבה הסמליות). לילדים והוריהם ציפתה תוכנית מיוחדת הנקראת "אדם ומלואו" - אטרקציה רב חושית המתארת את סיפורו של האדם בטכנולוגיות הבידור והמולטימדיה המתקדמות ביותר. לקינוח, נהנו כולם מסרט, פופקורן ושתיה - סינמה סיטי או לא?

כמדי שנה, מציינ מרכז שניידר את הגעת ילדי העובדים למצוות באירוע מיוחד עבורם. גם השנה דאגה קרן הרווחה המקומית בשיתוף ועד העובדים, ועד הרופאים והנהלת המרכז, לאירוע מושקע לחבריה הצעירים, והפעם - יום בילוי בפארק הקולנוע במתחם סינמה סיטי, באחד מימי

עלינו לירושלים

15 מעובדי מרכז שניידר השתתפו השנה בצעדת ירושלים, שהתקיימה ב-4.10.04. הצעדה החלה במשואה והסתיימה בגן סאקר - שבעה קילומטרים בסך הכל. אז מי אמר שכבר לא עולים היום ברגל לירושלים... לפחות באופן סמלי.

ועוד בחג החנוכה: הפנינג לילדי כיתה א'

לרגל עליית ילדי עובדים לכיתה א', התקיים בחנוכה הפנינג שמח ברשת טויס-אר-אס, סניף ירקונים. כל ילד קיבל ממרכז שניידר כרטיס מתנה לרכישת מוצרים בחנות. את החגיגה השלימו מוקדי פעילות, ביניהם פינת משחקים ויצירה, עמדת פלייסטיישן, הופעת ליצנית ועוד. תודה לוועד העובדים ולרכזת הרווחה רחלי בטאט על הארגון וההפקה.

באולינג: "הספורט הלאומי" במרכז שניידר

קבוצת הבאולינג של מרכז שניידר השתתפה בתחרויות הספורטיאדה ה-24 של הליגה למקומות עבודה, שהתקיימה בדצמבר בקרית שמונה-מטולה. רבקה גרוס, דני בנימין, צפי ניוולד, רפי יעקב, שוש סוחוניצקי, יעל פיין, ז'קלין אזרזר ורדיסלב מגדייב - חברי הנבחרת שלנו - הציגו הופעה מכובדת וסיימו במקום טוב באמצע. גביע, לעומת זאת, כבר יש להם על מקום שלישי, מכובד מאוד, בליגה הסדירה.

ושמחת בחגיך... גם המוסלמים והנוצרים

לרגל חודש הרמדאן, קיימה הנהלת שירותי בריאות כללית אירוע הוקרה לעובדים המוסלמים. עובדים מכל הסקטורים במרכז שניידר, בראשות מנהל המרכז, פרופ' מימוני, הגיעו לאירוע שהתקיים ב-3 באוקטובר באולמי דאוד בשפרעם. התוכנית כללה קריאה בקוראן, ברכות ונאומים של נכבדי הציבור הערבי, והופעה של הזמר דחלה ולהקת אלפאראבי. גם העובדים הנוצרים של הכללית, ובתוכם עובדי מרכז שניידר, כובדו באירוע שערכה הנהלת הכללית ב-28 בדצמבר לקראת חג המולד. ושמחת בחגיך, והיית אך שמח.

“שירים מדברים מאהבה” למען המחלקה האונקולוגית

לפחות דבר אחד משותף לשירה ולתרומה: שניהם באים מהלב. בתחילת חודש אוקטובר נערך בבית הקפה “ניחוח בכפר” שבמושב בניה אירוע השקה לספר “שירים מדברים מאהבה”, שנכתב על ידי גפני שליין ממרכז כפרי עשרת. הספר מרגש ומיוחד אולם מה שמרגש לא פחות הוא החלטתה של המשוררת להקדיש את כל ההכנסות ממכירת הספר למחלקה ההמטו-אונקולוגית וזאת באמצעות עמותת “נאמני מרכז שניידר”. עד לסגירת הגליון נמכרו מעל 200 ספרים, שהניבו סכום של יותר מ-10,000 ש”ח שהועבר למחלקה. המעוניינים ברכישת ספרים (מחיר הספר 49 ש”ח - ואפשר לשלם יותר), מוזמנים לפנות לגפני שליין, טל’ gafni@eastweb.co.il, 052-2576761, 08-8594026

מעטה: “נאמני מרכז שניידר”

עמותת הידידים של מרכז שניידר שינתה את שמה והיא נקראת כיום “נאמני מרכז שניידר”. זו הזדמנות נוספת להודות לחברי העמותה על הידידות, על הנאמנות, על ההשקעה והנתינה, איש-איש כפי יכולתו וזמנו לאורך השנים.

למען מחלקות הנפרולוגיה והנירולוגיה

בשיתוף עם “מעלה”, בית ספר לקולנוע, טלוויזיה ואמנויות בירושלים, נערך ערב התרמה למען המכון לנירולוגיה של הילד והמתבגר במרכז שניידר לרפואת ילדים. באירוע הוקרנו סרטים פרי יצירתם של תלמידי “מעלה”, כאשר כל הכנסות הערב יועדו להקמת מרכז תקשורת לאלפי המטופלים. המרכז צפוי לשפר את זמינות רופאי המכון לפתרון בעיות חריפות.

שלמה גרוניך ושלישיית אדלר נרתמו למופע משותף למען ילדי היחידה הנפרולוגית במרכז שניידר, כחלק מאירוע התרמה שנערך על ידי “נאמני מרכז שניידר” בהיכל לאמנויות הבמה בהרצליה. הכסף שנאסף במהלך האירוע ישמש לרווחתם של ילדי יחידת הדיאליזה, הן ברכישת ציוד חדיש הנחוץ ליחידה, והן במימון העסקת פסיכולוגית ביחידה.

ערב התרמה טלוויזיוני לעמותת חיים

מנכ”ל הכללית, זאב וורמברנד (במרכז) ביקר ילדים חולי סרטן במחלקה האונקולוגית בשניידר וביניהם ניב קורן וסל גיל (בתמונה לצד ד”ר יצחק ניב). המפגש צולם לתוכנית הטלוויזיה ערב ההתרמה “לעמותת חיים”, ששודרה בערוץ 2 בסוף חודש נובמבר.

בחילה אחת פשוטה: תודה!

פתיחת משרדיו החדשים בהרצליה בחודש דצמבר, בבקשה לא להביא מתנות למשרד כי אם לתרום למען הילדים במרכז שניידר באמצעות עמותת “נאמני מרכז שניידר”.

לשכת הבונים החופשיים “להפרטינד מס’ 62” על אירוע גיוס התרומות שערכה ושהוקדש לחדר המיון בשניידר, במטרה לרכוש מכשיר בדיקות דם מהירות. האירוע נערך בסינמה סיטי בהרצליה וכלל הקרנת בכורה ארצית של הסרט “הבנים של אבא” לכ-600 איש, במספר אולמות במקביל.

לחברת Coffee Concepts & Design

המספקת שירותי ייעוץ להקמת בתי עסק בתחום המזון, שגישה 16 בתי קפה למבצע “דמי חנוכה”. במסגרת המבצע תרמו בתי הקפה חצי שקל על כל כוס קפה, שהוזמנה במהלך שמונת ימי החג, לטובת ילדי המחלקה ההמטו-אונקולוגית במרכז שניידר.

למגזין השייט “אתנחתא”, שהציב כגולת כותרת בגיליון החמישי את נושא התרומה לקהילה. המגזין פרסם כתבה על מרכז שניידר והודיע על נכונותו להקדיש את ההכנסות ממכירת המגזין לרווחת ילדי מרכז שניידר וילדי אירגון “נוער זיו נעורים”.

לאודי וינטרוב, מנכ”ל

חברת אומניטק מפתח תקוה, אשר תרם מחשב נייד למושיקו שרון, מושטל הכליה, לרגל יום הולדתו ה-11 (מימין).

המתנה הוענקה באירוע

התרמה למען יחידת ההשתלות, שנערך בהיכל התרבות בפ”ת.

לצבי כהן מישראל ולמרטין פייזר מאנגליה אשר תרמו

תרומה נכבדה למרפאת הדיכאון במחלקה לרפואה פסיכולוגית.

לעו”ד יואב לוי על יוזמתו לפנות אל כל המוזמנים לאירוע

“ילדים שלנו” מאירים את חג החנוכה

כמדי שנה, מרכזת העמותה את הפעילות ההתנדבותית במרכז שניידר לרגל חג החנוכה. רבים וטובים הגיעו לשמח את הילדים ולהעניק להם מכל טוב: כוכבי ההצגה פיטר פן וביניהם מיכל ינאי ועופר שטר, שהנעימו את זמנם של הילדים, כוכבי קבוצת הכדורסל מכבי עלית תל אביב (בתמונה), שביקרו במחלקות וחילקו חבילות שי מתוקות לחג של חברת “עלית”, דיילי הקרקע של חברת “אל-על” שהגיעו שוב לשמח את הילדים, ורבים אחרים. לקראת החנוכה ערכה “ילדים שלנו” בזאר בקומת הכניסה של שניידר, שנחל הצלחה בזכות התרומות הרבות והמתנדבים שארגנו והפעילו. נתראה בבזאר פסח...

כוכבים בסטארלייט

בחודשים האחרונים אירח מרכז הסטארלייט כוכבים רבים (בתמונות למטה) ביניהם רוני סופרסטאר, סופי צדקה ואפרת כהן (“מיכאלה”), שהקדישו מזמנם לילדים. כמו כן, נערכו הפועות רבות ומגוונות שהמיוחדת בהן היתה מסיבת סלסה בהשתתפות ילדי שניידר ורקדני האקדמיה הישראלית לסלסה “לטינו דל מונדו”. בהזדמנות זו, תודה לכוכבי תוכנית הילדים “הפיגמות” והתוכנית “צרבת”: קובי פרג', אילן רוזנפלד ועודד פז, שביקרו כמה וכמה פעמים במרכז שניידר, חילקו מתנות, הצחיקו ושימחו את הילדים.

השיר שלנו – של ליאור ונינט

נינט טייב, כוכבת הסדרה “השיר שלנו”, הגיעה למרכז שניידר לרפואת ילדים בהזמנת עמותת “ילדים שלנו” כדי להגשים את משאלתה של ליאור, חולת CF המטופלת במרפאה מזה זמן רב. המפגש בין השתיים (בתמונה למטה) תוכנן כהפתעה והיה מרגש מאוד. היו שם דמעות, נשיקות וחיבוקים - והכי חשוב, שירים. ליאור הציגה את כישוריה בתחום השירה ונינט ליוותה אותה בהמון אהבה. משאלתה של ליאור התגשמה, והיא אפילו זכתה להיות כוכבת ליום אחד...

ינת המתנדב של “ילדים שלנו”

השולחן של אמירה: מתנה משמיים בחדר ההמתנה

אמירה גורן הגיעה לעמותה מגלג'וליה לפני שלוש שנים וביקשה להתנדב לעבודה עם ילדים, לאור ניסיונה כגננת. היא הופנתה לפינת המשחקים בחדר ההמתנה של מרפאת אנדוקרינולוגיה וסוכרת - ועד מהרה התברר כי היא מתנה משמיים. שלוש-ארבע פעמים בשבוע מרכזת אמירה סביב שולחנה ילדים הנמצאים בהמתנה לבדיקות וטיפול, כשהיא שופעת חיובים וסבלנות. הילדים, מכל גיל ומכל מאפייני החברה בישראל, עוסקים בהדרכתה בציור, צביעה, גזירה, הדבקות, הכנת קישוטים וכדומה. הורי הילדים אסירי התודה יכולים לנוח בצד בעוד ילדיהם עסוקים ונהנים - וכך גם מגיעים רגועים לבדיקות. אמירה דואגת תמיד לצייד את ארונית המשחקים בחומרים, בצעצועים ובעיתונים ילדים לקריאה, ומעניקה לכל ילד תשומת לב ויחס חם. מפעם לפעם היא נקראת לעזור לצוות המקצועי המתקשה לתקשר עם הורים דוברי ערבית, מסייעת לצוות לקבל מידע מפורט על הילד ולהעביר להורים הוראות והנחיות לגבי המשך הטיפול בבית. בנוסף, אמירה מוכנה תמיד להחליף הורים ליד מיטת ילד, ולאפשר להם להתפנות לילדיהם שנשארו בבית. כל הכבוד לאמירה - וישר כוח.

להתראות ביום המתנדב

כמדי שנה, עמותת “ילדים שלנו” עורכת אירוע הוקרה חגיגי למתנדביה הפועלים בכל דרך אפשרית (ולפעמים גם בלתי אפשרית) במחלקות מרכז שניידר, למען שיפור רווחת הילדים המאושפזים. האירוע יתקיים ב-11 בינואר באודיטוריום בניין המחקר ע"ש פלסנשטיין, במעמד נשיאת העמותה, הגב' מינדי לטר-שניידר, שמגיעה לישראל במיוחד לרגל המאורע, ומנכ"ל שירותי בריאות כללית, זאב וורמברנד. אנשי מרכז שניידר מוזמנים להשתתף בטקס, לכבד את המתנדבים במעמד מיוחד ומרגש זה ולחזק את ידיהם.

פנים מול פנים

הן מסתירות ומגלות,
מחביאות וחושפות, משנות
את האדם ובה בעת מגלות
את טבעו החבוי והאמיתי. מסיכות
הן עולם ומלואו, מפולחן השבטים,
הפרימיטיביים ועד לאמנות המודרנית,
ומעתה - גם בעבודות הילדים המרשימות,
שנעשו במרכז החינוכי בשניידר והוצגו
בתערוכה "פנים מול פנים".

